

Sentralstyret Sakspapir

Møtedato 07.12.2019-08.12.2019
Ansvarlig Arbeidsutvalget
Saksnummer SST3 05.02-19/20
Gjelder Tolkning av plattform om organisering av UH-sektoren

Norsk studentorganisasjon

1 Vedlegg til saken:

- 2 1. Forslag til merknad til politisk plattform om organisering av universitets- og høyskolesektoren
- 3 2. Gjeldende prinsippprogram 2019-2022 (*kun elektronisk*)¹
- 4 3. Gjeldende plattform om organisering av universitets- og høyskolesektoren
- 5 4. Sakspapir til SST3 06.11-17/18 (*kun elektronisk*)²

6 TOLKNING AV PLATTFORM OM ORGANISERING AV UH-SEKTOREN

7 FORMÅL

8 Sentralstyret må vurdere om de deler av plattformen som var motstridende mot prinsippprogrammet
9 2016-2019 også er motstridende mot dagens prinsippprogram. Sentralstyret må bestemme hvilke
10 deler av plattformen som skal være gjeldende.

11 SAKSPRESENTASJON

12 En lignende sak ble tatt opp på SST3-17/18 (*se vedlegg 4*) som da tolket plattform om
13 organisering av UH -sektoren opp mot prinsippprogrammet for 2016-2019. Siden den gangen er det
14 vedtatt et nytt prinsippprogram (*se vedlegg 2*).

15 Arbeidsutvalget (AU) bruker de politiske plattformene som hovedkilden til organisasjonens politikk
16 og dermed som utgangspunkt for utsagn i media, høringsuttalelser og i møter med eksterne
17 aktører. Med dette som arbeidsmetode og form er det uheldig å ha politikk som oppleves
18 motstridende når vi skal formidle NSOs budskap. AU mener det dermed er lite hensiktsmessig at
19 plattformen ikke kan brukes til å sende tydelige signaler på dette feltet slik den står i dag.

20 Selvmotsigende politikk kan potensielt føre til at det sendes ulike signaler ut i sektoren avhengig av
21 hvem som til enhver tid sitter i AU. Dette er problematisk da vi vet at gjennomslag kommer
22 gjennom å være konsistent over tid. Dersom NSO skal kunne formidle den samme politikken over
23 tid på en så presis måte som mulig, ønsker AU at det i denne saken fattes et vedtak slik som det
24 ble gjort med det tidligere prinsippprogrammet.

25 VURDERING

26 AU har sett på nevnte plattform og gjeldende prinsippprogram og kommet frem til at politikken bør
27 anses som motstridende også med dagens prinsippprogram.

¹ Gjeldende prinsippprogram: <https://www.student.no/content/uploads/2019/05/Prinsippprogram-fra-05-04-2019.pdf>

² Sakspapir fra SST3-17/18: <https://www.student.no/content/uploads/2017/12/SST3-06.11-1718-Tolkning-av-plattform-om-organisering-av-UH-sektoren.pdf>

28 Det er AU sin tolkning at SST er valgt som det politiske organet som skal styre mellom
29 landsmøtene. AU sin tolkning er at dette innebærer å tolke NSO sin politikk, som også må
30 innebære å tolke politikken i NSO sine plattformer.

31 AU mener at man kan legge hele kapittelet om autonomi fra prinsippprogrammet (*Vedlegg 2,*
32 *underavsnitt om Akademisk frihet og institusjonell autonomi*) til grunn og stille spørsmål rundt
33 stridigheten, men mener særlig at setningen «*Hver enkelt institusjon bør kunne prioritere områder*
34 *som de ønsker å satse på gjennom sine strategier.*», gjør at politikken i følgende setninger i
35 plattformen må betraktes som stridende med prinsippprogrammet:

- 36 • *Den faglege profilen skal spissast inn mot nokre utvalde område som vert avgjort politisk av*
37 *Stortinget etter eit heilskapsomsyn, men der institusjonane sjølv gjev si anbefaling i form av*
38 *innspel til departementet på faglege styrkar og satsingsområder (vedlegg 3, linje 73-76).*
- 39 • *Nasjonale styresmakter skal sette rammer for utdanningstilboda slik at ikkje institusjonane*
40 *kan oppretta nye studium som er utanfor profilen og samfunnsoppdraget til institusjonen*
41 *(vedlegg 3, linje 102-103).*
- 42 • *Om ikkje institusjonane er villige til å spissa fagporteføljen i tråd med Stortingets strategi, og*
43 *dessutan nasjonale og internasjonale behov for kandidatar, kan samlinga av fagmiljø*
44 *gjerast gjennom politisk avgjerd. Politisk bestemd samling av fagmiljø skal gjerast gjennom*
45 *gradvis avvikling av studieplassane slik at verken institusjonen, dei fagleg tilsette eller*
46 *studentane som er teke opp på studiet vert unødig skadelidande. Departementet skal ha*
47 *ettersyn med eventuelle avviklingsplaner og kan i ytste konsekvens setja i verk sanksjonar*
48 *for institusjonar som ikkje gjennomfører SAK etter politisk intensjon (vedlegg 3, linje 106-*
49 *112).*

50 AU ser på det som problematisk at det i plattformen brukes begrepet “skal”, mens det i
51 prinsippprogrammet brukes «bør». Det sees også på som problematisk at det trekkes frem svært
52 tydelig at staten skal ha styresmakt. Dette tolker AU dithen at dette ikke er i overensstemmelse
53 med prinsippprogrammet

54 Med utgangspunkt i AU sin tolkning av dokumentene, ønsker AU at det vedtas en merknad
55 (vedlegg 1) som gir NSO sine politiske organer (AU, SST, politiske komiteer og fagrådet), fullmakt
56 til å se bort fra de nevnte delene av plattformen og at disse delene ikke burde betraktes som
57 «gyldig politikk». AU tolker det slik at SST er valgt som det organet i organisasjonen som skal fatte
58 slike vedtak om en merknad mellom landsmøtene.

59 **INNSTILLING**

60 Sentralstyrets merknad til politisk plattform om organisering av UH-sektoren vedtas
61 (*vedlegg 1*).

1 VEDLEGG 1: TOLKNING AV PLATTFORM

2 MERKNAD TIL PLATTFORM OM ORGANISERING AV UH-SEKTOREN

3 Ut fra gjeldande vedtekter § 3.1.2 er NSOs prinsippprogram overordnet all annen politikk i
4 organisasjonen. Sentralstyret tolker følgende tekst i politisk plattform om organisering av
5 universitets- og høyskulesektoren som å være i konflikt med NSOs prinsippprogram for 2019-2022,
6 og skal derfor sees bort fra så lenge dagens prinsippprogram er gjeldende eller frem til plattformen
7 om organisering av UH-sektoren revideres:

8 *Den faglege profilen skal spissast inn mot nokre utvalde område som vert avgjort politisk av*
9 *Stortinget etter eit heilskapsomsyn, men der institusjonane sjølv gjev si anbefaling i form av*
10 *innspel til departementet på faglege styrkar og satsingsområda.*

11 *Nasjonale styresmakter skal sette rammer for utdanningstilboda slik at ikkje institusjonane*
12 *kan opprette nye studium som er utanfor profilen og samfunnsoppdraget til institusjonen.*

13 *Om ikkje institusjonane er villige til å spissa fagporteføljen i tråd med Stortingets strategi, og*
14 *dessutan nasjonale og internasjonale behov for kandidatar, kan samlinga av fagmiljø*
15 *gjerast gjennom politisk avgjerd . Politisk bestemd samling av fagmiljø skal gjerast gjennom*
16 *gradvis avvikling av studieplassane slik at verken institusjonen, dei fagleg tilsette eller*
17 *studentane som er teke opp på studiet vert unødig skadelidande. Departementet skal ha*
18 *ettersyn med eventuelle avviklingsplaner og kan i ytste konsekvens setja i verk sanksjonar*
19 *for institusjonar som ikkje gjennomfører SAK etter politisk intensjon.*

1 **VEDLEGG 3: PLATTFORM OM ORGANISERING AV UH-SEKTOREN**

2 *Revidert på NSOs landsmøte, 26. mars 2017.*

3 **Innleiing**

4 Institusjonslandskapet består av både store og små institusjonar, der mange strekk seg over store
5 geografiske avstandar. Dette skapar både høve og utfordringar knytt til kvalitetsarbeidet ved
6 institusjonane. Institusjonane må sørgja for god arbeidsdeling både mellom interne campusar og
7 kvarandre. Fagmiljøa skal vera sterke nok til å driva vitskapleg arbeid og utdanning på høgt nivå.
8 Norske utdanningsinstitusjonar skal kunna konkurrera med dei beste internasjonale institusjonane,
9 både innan forskning og utdanning.

10 Autonomien til institusjonane er svært viktig for å sikra fri forskning og god utdanning. Det krev at
11 finansieringssystemet har ein høg basiskomponent som gjev institusjonane føreseielege
12 arbeidsforhold. Departementet kan driva styring gjennom insentiv i resultatkomponenten,
13 utviklingsavtaler med kvar enkelt institusjon og andre enkelttiltak. For å oppretthalda sårbare
14 fagmiljø skal departementet kunna tildela nasjonalt ansvar. Enkelte institusjonar kan få slikt ansvar
15 for å sikra vidareføring av forskingsarbeid og å betra rekrutteringa til fagområdet.

16 **Høgare utdanning og samanheng med resten av utdanningssystemet**

17 Funksjonen til høgare utdanning i det norske utdanningssystemet er å vera et forskings- og
18 utviklingsbasert tilbod etter vidaregåande skule, for å utdanna personar til ein høgare og lengre
19 grad som er retta inn mot bestemte profesjonar, disiplinær, og/eller som femnar fleire fagområde.
20 Både bachelor- og mastergradar ved universitet og høgskular skal legge til rette for og utvikla
21 kompetanse til vidare forskarutdanning og forskarkarriere, i tillegg til å førebu studentar på det
22 vanlege arbeidsliv. For å sikra at nye bachelorstudentar ved studiestart ikkje opplever å møte ein
23 studiesituasjon som er framandt med tanke på studiemetodar og studieplanlegging, må
24 vidaregåande skule sørgja for å førebu elvene sine til vidare studiar. Det er difor viktig at
25 skuleleiarar ved vidaregåande skular, og leiarar ved universitet og høgskular, har eit godt
26 samarbeid om kva for ein kvardag som møter studentar i høgare utdanning.

27 Høgare utdanning er ikkje, og skal ikkje vera, det einaste alternativet til vidare studium etter
28 vidaregåande. Det er viktig at UH-sektoren og fagskulesektoren har gode samarbeidsordningar for
29 å sørgja for at studietilboda er komplementære, og for at ein fungerer godt saman der studium har
30 nære koplingar eller overlappar. Vi treng gode og fagleg forsvarlege overgangsordningar frå
31 fagskule til høgare utdanning. Det kan vera føremålstenleg med eit samarbeidsnettverk der både
32 fagmiljøa ved fagskulane og fagmiljøa ved universitet og høgskular deltek for å diskutera korleis å
33 gjera overgangsordningane best mogleg. NSO meiner det er viktig at fagskuleutdanningar gjev
34 fagskulepoeng. Det skal bidra til å verna fagskolane sin eigenart og for å unngå misvisande og
35 utydelig informasjon til studiesøkarar.

36 Det skal vera mogleg for fagskuler å melda seg inn i ein studentsamskipnad dersom det er ynskt
37 av studentane og institusjonen sjølv. Fagskulestudentar skal ha same rettar til studiestøtte hos
38 Statens lånekasse for utdanning som studentar i høgare utdanning. Fagskulestudentar skal òg ha
39 same rettar til organisering av studentdemokrati og studentmedverknad som studentar i høgare
40 utdanning.

41 NSO oppfordrar fagskulane, universiteta og høgskulane til å inngå avtaler om godkjenning av
42 relevante utdanningar. Det skal likevel vera opp til kvart enkelt universitet og høgskule å vurdere
43 søkarar med fagskule.

44 Dei ulike delane av det norske utdanningssystemet må utviklast og vert kontrollert slik at dei
45 stemmer overeins med krava som Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) set til læringsutbytte i
46 studium på dei ulike nivåa. Det er essensielt for ein fungerande heilskap at utdanningssystemet
47 består av delar som er i tråd med dei nivåa i NKR dei er plassert til, slik at ingen av delane i
48 utdanningssystemet konkurrerer med kvarandre eller synar seg som uklare med tanke på kva for
49 utdanningar dei gir, kva kompetansen kan verta brukt til, og kva dei kvalifiserer til vidare.

50 **Fagleg profil og institusjonell autonomi**

51 **Fagmiljø og samansetning**

52 Institusjonane må ha ei fagleg sammensetning som gjer muleg og stimulerer til god integrasjon
53 mellom forskingsaktiviteten til institusjonen og utdanningstilbod. Difor meiner NSO at institusjonane
54 bør sjå på korleis ein kan samla sine fagmiljø for å gjera dette muleg. NSO meiner at ei samling av
55 fagmiljø skal baserast på vurderingar av fagleg kvalitet og langsiktige behov. Institusjonane skal
56 kartleggja korleis fagmiljøane best kan dimensjonast, og institusjonane sjølv skal kunne redusere
57 eller avvikla miljø der det er føremålstenleg.

58 Sett i lys av store endringar i institusjonslandskapet er det samfunnsoppdraget til ein institusjon å
59 levera relevant utdanning som gjev høgt kompetente kandidatar. I lys av dette skal
60 studieprogramporteføljen hos institusjonane vera dynamiske. Slik kan institusjonar imøtekoma
61 både samfunnet og behovet til næringslivet for relevant utdanning av høg kvalitet, både regionalt
62 og nasjonalt. Difor meiner NSO at institusjonane kontinuerleg må sjå på studieprogramporteføljen,
63 og sørgja for å utvikla høg kvalitet i alle studieprogram som vert tilbode. Dette inkluderer både
64 opprettinga av nye, forbetring av eksisterande og utfasing av eksisterande studieprogram, då
65 særleg studieprogram og fagmiljø som vert vurdert til å vera utanfor dei faglege profila deira.
66 Arbeidsdeling skal skje ved samarbeid mellom utdanningsinstitusjonane.

67 Nasjonalt ansvar skal vera eit politisk styrt ansvarsområde som kan tildelast ein enkelt institusjon
68 for å ivareta og oppretthalda mindre og sårbare studieprogram. NSO meiner at det skal vera
69 faglege grunngevingar for å tildela ein institusjon nasjonalt ansvar. Det skal òg vera økonomiske
70 støtteordningar som gjer det mogleg å sørgja for høg kvalitet, sterke fagmiljø og rekruttering til
71 desse studieprogramma.

72 Alle utdanningsinstitusjonar skal ha ein tydeleg, spissa profil, og denne skal vera grunnlag for
73 dialogen som Kunnskapsdepartementet har med institusjonane. Den faglege profilen skal spissast
74 inn mot nokre utvalde område som vert avgjort politisk av Stortinget etter eit heilskapsomsyn, men
75 der institusjonane sjølv gjev si anbefaling i form av innspel til departementet på faglege styrkar og
76 satsingsområder. Utdanninga ved institusjonane skal ha samanheng med forskning som vert utført
77 ved institusjonen. Det inneber at institusjonane må ha ei fagleg samansetning som gjer muleg og
78 stimulerer til god integrasjon mellom institusjonens forskingsaktivitet og utdanningstilbod.

79 **Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon**

80 NSO meiner det er ønskeleg med ein større arbeidsdeling i universitets- og høgskulesektoren og
81 meiner dette vil vera positivt for å styrkja og samla fagmiljøa i større grad. Dersom norske

82 utdanningsinstitusjonar skal kunna hevda seg internasjonalt er vi avhengige av å ha sterke og
83 stabile fagmiljø.

84 Kunnskapsdepartementet skal, i samarbeid med dei andre departementa, gjera evalueringar av
85 behovet for ulike fagmiljø på nasjonalt nivå og kartleggja korleis utdanningslandskapet kan
86 dimensjonerast betre. Departementet skal vera tydelege i forventingane sine overfor
87 institusjonane, slik at desse kan spissa den faglege aktiviteten sin i tråd med politisk intensjon og
88 institusjonen sin eigne faglege prioriteringar. For å få til reelt samarbeid, arbeidsdeling og
89 konsentrasjon, meiner NSO det må utarbeidast sterkare insentiv frå politisk hold, basert på ein
90 heilskapleg nasjonal strategi og eit finansieringssystem som fremjar kvalitet i forskning, utdanning
91 og formidling.

92 Dagens finansieringssystem med stykkprisfinansiering løna ikkje nasjonalt samarbeid og nasjonal
93 mobilitet. NSO meiner dette fører til ei hemming av arbeidsdelinga i sektoren, spesielt når det kjem
94 til valbare emne i eit studieprogram. Ei auka satsing på nasjonal mobilitet vil kunna minska
95 behovet for at institusjonane skal tilby mange små emne og heller styrkja kvaliteten på dei emna
96 som vert tilbydd.

97 **Tilpassing av utdanningstilbodet**

98 Økonomiske middel til å gjennomføra arbeidsdeling og konsentrasjon skal gjevast for å styrkja
99 fagleg verksemd der behovet er godt grunngjeve, og skal ikkje tildelast for å oppnå effektiv og
100 eintydig administrasjon og leiing i seg sjølv. NSO meiner at for mange institusjonar i dag tilbyr
101 utdanningar innanfor same fagområde.

102 Nasjonale styresmakter skal sette rammer for utdanningstilboda slik at ikkje institusjonane kan
103 oppretta nye studium som er utanfor profilen og samfunnsoppdraget til institusjonen. Vidare skal
104 styresmaktene kunna stilla aktivitetskrav til enkelte utdanningar som er spesielt viktige for å sikra
105 kompetansen innanfor visse fagområde.

106 Om ikkje institusjonane er villige til å spissa fagporteføljen i tråd med Stortingets strategi, og
107 dessutan nasjonale og internasjonale behov for kandidatar, kan samlinga av fagmiljø gjerast
108 gjennom politisk avgjerd . Politisk bestemd samling av fagmiljø skal gjerast gjennom gradvis
109 avvikling av studieplassane slik at verken institusjonen, dei fagleg tilsette eller studentane som er
110 teke opp på studiet vert unødig skadelidande. Departementet skal ha ettersyn med eventuelle
111 avviklingsplaner og kan i ytste konsekvens setja i verk sanksjonar for institusjonar som ikkje
112 gjennomfører SAK etter politisk intensjon.

113 NSO meiner at studiekvalitet kan definerast som i kva for ein grad utdanningsinstitusjonar legg til
114 rette for og arbeider med at alle aspekt av studiet bidreg til å nå læringsutbyttet og måla som er
115 sett for studiet. Tydeleg institusjonelle profil bidreg til god studiekvalitet, og nye studietilbod skal
116 sjåast i samheng med sektoren som heilskap. NSO meiner at inflasjon i studietilbod effektivt kan
117 hindrast ved at institusjonane må søkja departementet om å oppretta studieprogram utanfor dei
118 faglege profila til institusjonane.

119 *Autonomi*

120 Når det gjeld akademisk autonomi, meiner NSO at universitet og høgskular skal ha sjølvavgjerd
121 over kva som er opptakskriteria til deira eigne studieprogram. Ein bør likevel streva etter at
122 institusjonar som har like studium har nokolunde like opptakskriterium. Styresmaktene skal kunna
123 setja tak på kor mange studentar ein institusjon kan ta opp innanfor eit fagområde utover det som

- 124 ein har fullfinansiering til. Likevel skal institusjonen sjølv avgjera kor mange ein tek opp innanfor
125 dette taket.
- 126 *Organisatorisk autonomi*
- 127 Universitet og høgskuler skal ha kollegial leiing på alle nivå. Institusjonane skal sjølv avgjera
128 korleis leiing vert valt eller vert tilsett. Ekstern styreleiar og eksterne styreremedlemmer skal
129 oppnemnast av Kunnskapsdepartementet etter forslag frå institusjonen. Styra skal ha ei tredeling
130 av makt mellom studentar, tilsette og eksterne representantar. NSO meiner at ingen gruppe skal
131 ha fleirtal åleine. Alle gruppene skal ha minst 20 prosent representasjon.
- 132 Institusjonane skal ha økonomisk autonomi til å sjølv avgjera over inntektshøva sine ut over statleg
133 finansiering. Institusjonane skal sjølv kunna ta opp lån. Institusjonane skal ha administrativ
134 autonomi til å sjølv avgjera over kven dei tilset.
- 135 **Øvrige organ og forvaltning**
- 136 NSO meiner at etaten si styring av dei statlege institusjonane skal skje direkte mellom institusjonen
137 og departementet. Vidare meiner vi at organ som jobbar med forvaltning på oppdrag frå
138 departementet skal ha spesialiserte arbeidsområde, med eit ikkje altfor breitt omfang. Dette er for
139 å unngå at enkelte offentlege organ får for stort nedslagsfelt, og dermed vert for normgivande for
140 sektoren. NSO meiner at det ikkje skal vera eit direktorat for høgare utdanning.
- 141 I Noreg skal NOKUT vera eit fagleg og uavhengig statleg kvalitetssikringsorgan for høgare
142 utdanning, i tråd med European Standards and Guidelines for Quality Assurance. NOKUT skal ha
143 tilsyn med kvaliteten i utdanninga ved norske høgare utdanningsinstitusjonar innanfor ramma som
144 er sett fast i lov og forskrift. NOKUT si rolle skal vera å føra tilsyn med det systematiske
145 kvalitetsarbeidet ved institusjonen, og dessutan bidra med kompetanse og anbefalingar til
146 institusjonane sitt kvalitetsfremmende arbeid.
- 147 Organ som har oppgåver knytt til administrative og tekniske støttetenester, bør så langt som
148 mogleg samlast.
- 149 Noregs forskingsråd (NFR) si rolle skal vera å vurdere det faglege nivåa ved institusjonane i
150 landet, tildela middel til forskning gjennom søknadsordningar, og dessutan bidra med
151 støttefunksjonar for å heva det norske forskingsarbeidet.
- 152 NOKUT og NFR skal ha eit nært samarbeid om vurdering av fagmiljøa og støtteordningar som kan
153 bidra til betre arbeid ved institusjonane for å sjå utdanning og forskning i samanheng.
- 154 **Akkreditering og autonomien til institusjonane**
- 155 Akkreditering innanfor norsk høgare utdanning er naudsynt for å sikra at institusjonane tar hand
156 om sine institusjonelle fullmakter, har merksemd på planlagt læringsutbytte og innrettar verksemda
157 mot god kvalitet på forskning, utdanning og formidling. Akkreditering er ein offisiell heider og
158 tillitsfråsegn av kompetansen til ein organisasjon og evne til å utføra angjevne oppgåver i samsvar
159 med gjevne krav. Målet med akkreditering skal vera å sikra og framme utdanningskvalitet forstått
160 som kvalitet og relevans på studentanes læringsutbytte.
- 161 *Institusjonsakkreditering og fullmakter*

162 NSO meiner at institusjonelle akkrediteringsfullmakter som følgjer institusjonskategori er ikkje er
163 hensiktsmessig, då denne ordninga ikkje i tilstrekkeleg grad fremjar kvalitet og fokus på
164 læringsutbytte.

165 NSO meiner at faglege fullmakter skal kunna gjevast på bakgrunn av kvaliteten til eit spesifikt
166 fagmiljø, ved at akkrediteringsfullmakter for oppretting av nye gradar løyvast på bakgrunn av
167 mengd akkrediterte gradar fagmiljøet har frå før. Dersom institusjonen ynskjer å oppretta ein grad
168 utanfor eit fagmiljø med sjølvakkrediteringsrett, skal institusjonane måtta søkja
169 Kunnskapsdepartementet, som vurderer søknaden på bakgrunn av ei sakkyndig vurdering gjort av
170 NOKUT. Departementet skal òg vurdere søknader basert på omsyn til fagleg konsentrasjon,
171 arbeidsdeling og samfunnsoppdrag sett i nasjonal kontekst, og korleis opprettinga av eit nytt
172 studieprogram/fagmiljø vil påverka desse omsyna. Dette skal motverka inflasjon i studietilboda, og
173 føra til ein meir spissa sektor i tråd med NSOs ambisjonar om ein konsentrert og arbeidsdelt sektor
174 som fremjar kvalitet.

175 *Institusjonskategoriar*

176 Fusjonane i sektoren har ført til ei annan dimensjonering av utdanningsinstitusjonane. Det er i dag
177 færre, men større, utdanningsinstitusjonar med ein brei fagleg profil. NSO støttar ei slik utvikling så
178 lenge den tek vare på samfunnsoppdraget til institusjonane, og er basert på kvalitet i utdanning og
179 forskning.

180 NSO meiner at dei faglege profila til institusjonane er det viktigaste å spegle i tittelen til
181 institusjonen, og meiner at det tradisjonelle skiljet mellom universitet og høgskule er i ferd med å
182 forsvinne. Det vert stadig utdanna fleire doktorgradsstipendiatar på høgskulane, og
183 forskingsproduksjonen er aukande både i kvalitet og mengd. NSO meiner at institusjonstittel skal
184 tildelast basert på rolla til institusjonen og faglege profil og at institusjonar bør ha fagspesifikke
185 namn, slik som Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet og Noregs miljø- og biovitenskapelige
186 universitet. Profesjonsuniversitet skal vera alternativ tittel for institusjonar med
187 profesjonsutdanningar som ansvarsområde og fagleg profil. Høgare utdanningsinstitusjonar skal,
188 uavhengig av norsk tittel, kunne nytta seg av tittelen «university» i internasjonal samanheng.

189 *Nasjonalt ansvar*

190 Nasjonalt ansvar for fagområde kan tildelast institusjonar av Kunnskapsdepartementet for å styrkja
191 fagmiljø som allereie er gode eller som eit verkemiddel for å verna fagområde og utdanningar som
192 er skjøre, men som er essensielle for utvikling av kunnskapssamfunnet. I slike tilfelle skal tildeling
193 av nasjonalt ansvar vera eit langsiktig grep for å byggja kompetanse innan skjøre fagområde
194 som på sikt kan bidra til å byggja fagmiljø utover vertsinstitusjonen. Med nasjonalt ansvar skal det
195 òg utdelast øyremerkte økonomiske middel, som gjer det mogleg for dei institusjonane som tek
196 nasjonalt ansvar å oppretthalda visse fagmiljø. NSO meiner nasjonalt ansvar skal verta ein formell
197 tittel for å sikra at utdanning, forskning og formidling innanfor dei enkelte fagområda vert spissa.

198 **Dimensjonering av høgare utdanning**

199 Mengda små og sårbare fagmiljø utgjer i dag ein trussel mot god utdanningskvalitet for mange
200 studentar i norsk høgare utdanning. NSO meiner at det må vera ei kontinuerleg vurdering om det
201 er føremålstenleg å ha same studietilbod mange stader på nasjonalt nivå. Det er eit mål å få samla
202 sårbare fagmiljø og kompetanse ved nokre institusjonar slik at studentar og tilsette vert ein del av
203 eit større akademisk fellesskap. NSO vil poengtera at dimensjoneringa av norsk høgare utdanning

204 skal baserast på ei heilskapsvurdering, og ikkje berre konkrete framskrivingar av
205 kompetansebehovet i framtida innanfor utdanningar.

206 **Finansiering**

207 Universitet og høgskular skal hovudsakleg finansierast av statlege midlar. Det er styret ved den
208 enkelte utdanningsinstitusjonen som er ansvarleg for å forvalta midla på ein måte som stimulerer til
209 høg kvalitet i alle ledd, og balansera dei totale ressursane institusjonane har, både økonomisk,
210 administrativt og innanfor forskning, utdanning og formidling. NSO meiner institusjonane sine
211 rapporteringskrav skal gjennomgåast. Private utdanningsinstitusjonar med institusjonsakkreditering
212 skal sikrast ei meir likeverdig finansiering for å minimera den økonomiske byrden på den enkelte
213 studenten.

214 *Basisløyvinga*

215 Basiskomponenten skal vera føreseieleg og stabilitet for økonomien til institusjonen, og langsiktige
216 kvalitetsfremmande tiltak. NSO meiner basiskomponenten skal vera mellom 70 til 80 prosent av
217 rammeløyvinga. Endringar i basisløyvingar til institusjonane frå eitt år til eitt anna skal aldri vera
218 mindre enn auke i konsumprisindeksen.

219 *Resultatkomponenten*

220 Resultatkomponenten skal gje institusjonane auka handlingsrom utover minimumnivå av aktivitet.
221 Utdanningsinsentiva skal løna fullførde gradar, studiepoengsproduksjon og studentutveksling.
222 Resten av komponenten skal løna ekstern finansiering og vitskapleg publisering.

223 Utteljing i EUs forskingsprogram og ERC skal utløysa resultatfinansiering. NSO meiner publisering
224 i opne kanalar skal lønast gjennom eit eige publiseringsnivå for Open Access-publisering. Alt
225 grunnlag for resultatindikatorar på forskning må innehalda fagfellevurdering.

226 *Kostnadskategoriar*

227 Det skal vera ulike kostnadskategoriar for å ta omsyn til variasjon i kostnader mellom utdanningar.
228 Kostnadskategoriane skal spegle dei naudsynte kostnadene innan eit fagområde, og dekke både
229 undervising, oppfølging og rettleiing. Studieplassfinansiering skal berre nyttast innanfor den
230 kostnadskategorien dei er tildelt i.

231 **Infrastruktur og bygningsmasse**

232 Institusjonar som er sjølvforvaltande har ansvaret for vedlikehald og oppdatering av eksisterande
233 bygningsmasse, eigedom og infrastruktur. Institusjonar som ikkje er sjølvforvaltande skal sikrast eit
234 ikkje-byråkratisk og effektivt system for investeringar, vedlikehald, tilpassing og drift av bygg
235 gjennom Statsbygg. Ein institusjon som driftar eigen bygningsmasse på ein uforsvarlig måte kan
236 fråtakast retten til sjølvforvaltning, og ansvaret for dette vert overført til Statsbygg.

237 Statsbygg skal bidra til at studie- og arbeidsmiljø til kvar og ei tid er sikra gode rammevilkår, og
238 skal gje institusjonane stor grad av autonomi i tilpassing og omstilling av bygningsmassen.
239 Departementet har ansvar for at utdanningsinstitusjonane har gode og føreseielege rammar for
240 investeringar og vedlikehald gjennom langsiktige planverk.

241 NSO meiner at institusjonane skal ha ein digital infrastruktur som legg godt til rette for bruk av
242 digitale verktøy.

243 **Leiing og kompetanse for utvikling**

244 For at norske høgare utdanning skal kunna ha høgt nivå, og vera med i den internasjonale
245 konkurransen både på forskings- og på utdanningssida, meiner NSO det eit spesielt viktig å sjå på
246 korleis kompetanse vert utvikla ved institusjonane. Då tenkjer vi på kompetansen til dei tilsette, og
247 på korleis leiing vert drive og vert utvikla for å leggja gode grunnlag i kvardagen for at tilsette og
248 miljø skal kunna nå måla sine.

249 NSO opplever at leiing på institutt/avdelingsnivå får for lite merksemd ved norske universitet og
250 høgskular. NSO meiner personalleiing på institutt/avdelingsnivå er svært viktig for å gje dei enkelte
251 tilsette naudsynt oppfølging for kompetanseutvikling og for organisering av aktiviteten ved
252 instituttet/avdelinga, og korleis tilsette arbeid saman. Det er difor naudsynt av institusjonane å
253 satsa meir på kompetanseheving blant leiarar på desse nivåa. Det er spesielt viktig at det gjennom
254 god leiing arbeidast fram fagmiljø kor vitskaplege tilsette som driv med utdanning og undervisning
255 arbeider saman i team. Dette er viktig for å blant anna skapa samanheng i utdanningsløpa og i
256 fellesskap utvikla gode undervisningsformer og aktuelle studietilbod.

257 *Stillingskategoriar*

258 NSO meiner at det som eit resultat av at ein har eit eige karriereløp for undervisningsstillingar
259 leggjast opp til ein prioritering av forskning i det mest nytta karriereløpet (amanuensis/professor).
260 NSO meiner det er problematisk at ikkje alle vitskaplege stillingar inneheld både undervisnings- og
261 forskingsarbeid. Forsking og utdanning er sider ved universitet og høgskulane sine oppdrag som
262 bør verta arbeidt med saman. Då er det òg naudsynt at tilsette må arbeida med begge delar. NSO
263 ser òg ei utfordring med kulturen i UH-sektoren ved at undervisnings- og utdanningsarbeid ikkje gjev
264 like mykje status og prestisje som forskingsarbeid. NSO meiner difor at systemet med to ulike
265 karriereløp må avviklast til fordel for eitt heilskapleg karriereløp, der alle vitskaplege stillingar skal
266 vera både undervisnings- og forskingsstillingar.

267 For å satsa like mykje på utdanning som forskning, er det naudsynt at det vert stilt dei same krava til
268 utvikling av undervisningskompetanse, som forskingskompetanse, for å kunna få tilsetting eller
269 opprykk frå ei vitskapleg stilling til ei anna.